

Múlaþing
Sóley Valdimarsdóttir
Lyngási 12
700 Egilsstaðir

Reykjavík, 25. nóvember 2021
UST202111-147/A.B.
10.04.02

Efni: Lýsing – Breyting á aðalskipulagi Fljótsdalshéraðs 2008 - 2028 - Skagafell í Eyvindarárdal - Akstursíþróttasvæði

Vísað er til erindis sveitarfélagsins Múlaþings er barst 12. nóvember sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um lýsingu að breytingu á aðalskipulagi Fljótsdalshéraðs 2008 – 2028 vegna akstursíþróttasvæðis í Skagafelli í Eyvindarárdal.

Í greinargerð kemur fram að breytingin gengur út á að skilgreina íþróttasvæði í aðalskipulagi fyrir akstursíþróttir þar sem nú er óbyggt svæði.

Í henni kemur einnig fram að gert er ráð fyrir félags- og aðstöðuhúsum, bílastæði, ökugerði og brautum fyrir fjallahjól og vélhjól. Motor-cross braut fyrir mótórhjól verður um 2,5 km hringakstur, um 6-8 m breið, og fjallahjólbrautin verður í hlíðum Skagafells. Jafnframt breytingu á aðalskipulagi verður kynnt tillaga að deiliskipulagi svæðisins, þar sem mannvirkjagerð er nánar tilgreind, þ.m.t. byggingarreitir og brautasvæði. Svæðið er alls um 140 ha. Einnig kemur fram að í 1. viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana, tölulið 11.01, er tilgreint að tilkynningaskyldar séu framkvæmdir sem svo er lýst: Varanlegar kappaksturs- og reynsluakstursbrautir fyrir vélknúin ökutæki.

Valkostir

Í greinargerð kemur fram að sveitarstjórn Múlaþings *hefur fallist á* að svæði í Skagafelli í Eyvindarárdal verði nýtt fyrir starfsemi akstursíþróttafélagsins START. Auk þess segir að félagið hafi undanfarið unnið að undirbúningi og skipulagningu svæðisins.

Í kafla um umhverfismat verkefnisins segir: „*Gerð verður grein fyrir valkostum um staðsetningu svæðisins.*“

Svæðið, sem er hér til umfjöllunar, er óraskað land (fyrir utan slóða að fjarskiptamastri) og mun sú starfsemi, sem fyrirhuguð er, valda töluverðu raski. Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að við valkostagreiningu við gerð aðalskipulagsbreytingarinnar skoði sveitarfélagið önnur svæði í sveitarfélaginu undir fyrirhugaða starfsemi, sérstaklega svæði sem eru þegar röskuð. Umhverfisstofnun bendir á að oft eru gamlar námur nýttar fyrir motor-cross brautir og er ein slík norðan flugvallar á Egilsstöðum.

Náttúruminjaskrá

Í greinargerð kemur fram að norðan Eyvindarár er svæði á C-hluta náttúruminjaskrár, sem nefnist Austanverður Eyvindarárdalur. Í skráningunni segir svo um verndargildi: „*Fagurt gljúfur, vatnsmikil bergvatnsá, skóglendi og jökulgarðar. Útivistarsvæði í nágrenni Egilsstaða.*“

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að tillagan rýri ekki verndargildi náttúruminjanna og skoðað verði hvort innan skipulagssvæðisins séu jökulgarðar.

Landslag

Svæðið teygir sig vestur yfir fjallshrygginn og liggur rétt við Þjóðveg 1 og verður því mjög sýnilegt allri umferð sem þarna á leið hjá. Auk þess munu brautirnar að öllum líkindum skera fjallshlíðina sem mun geta haft töluverð neikvæð áhrif á landslag og ásýnd svæðisins. Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að metið sé í tillögunni áhrif hennar á landslag og ásýnd og hvaða leiðir verði farnar til að minnka rask og draga úr neikvæðum áhrifum á ásýnd og landslag

Votlendi

Umhverfisstofnun bendir á að nyrst á svæðinu er votlendi¹ sem fellur undir a. lið 1. mgr. 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Í 61. gr. laganna er kveðið á um sérstaka vernd þeirra vistkerfa og jarðminja sem taldar eru upp í 1. mgr. og 2. mgr. sama ákvæðis. Samkvæmt 3. mgr. ákvæðisins ber að forðast röskun þeirra náttúrufrýrbæra, sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Í greinargerð með frumvarpi til laga um náttúruvernd er með orðalaginu „brýn nauðsyn“ lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.

Umhverfisstofnun leggur áherslu á að fjallað sé um votlendið í tillögunni og það komi fram hvaða leiðir verði farnar til þess að forðast rask votlendisins sbr. 61. gr. náttúruverndarlaga og hvaða valkostir séu skoðaðir. Umhverfisstofnun bendir á að ef tillagan gerir ráð fyrir röskun á votlendi þurfi að rökstyðja þá ákvörðun og gera grein fyrir öðrum kostum sem skoðaðir hafa verið sem mögulegir valkostir við útfærslu framkvæmdarinnar og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu.

Vistgerðir og fuglalíf

Í 2. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd segir að til að stuðla að vernd líffræðilegrar fjölbreytni skuli stefnt að því að viðhalda fjölbreytni vistgerða innan náttúrulegra útbreiðslusvæða þeirra með þeirri tegundafjölbreytni og þeim vistfræðilegu ferlum sem einkenna hverja vistgerð og tryggja ákjósanlega verndarstöðu einstakra vistgerða.

Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt vistgerðarkorti Náttúrufræðistofnunar Íslands (<http://vistgerdakort.ni.is/>) eru innan skipulagssvæðisins m.a. vistgerðin starungsmýravist og língmóavist sem eru með mjög hátt og hátt verndargildi og eru á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar.

Í starungsmýravist getur verið ríkt fuglalíf og er algengt að varpfuglategundirnar; lóupræll (*Calidris alpina*), spói (*Numenius phaeopus*), þúfutittlingur (*Anthus pratensis*),

¹ <https://serstokvernd.ni.is/>

hrossagaukur (Gallinago gallinago), jaðrakan (Limosa limosa) og stelkur (Tringa totanus) nýti slíka vistgerð til varps.

Umhverfisstofnun bendir á að lóupræll og spói eru ábyrgðartegundir Íslands.

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að þetta komi fram í tillögunni og hvaða leiðir verði farnar til að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum á ofangreindar vistgerðir og búsvæði fuglanna.

Deiliskipulag og utanbrautaakstur

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að áður en farið er í framkvæmdir sé unnið deiliskipulag þar sem brautir á uppdrætti eru skýrar og skilmálar þurfa að vera mjög strangir varðandi breytingu á brautum frá því sem teiknað verður upp í skipulaginu. Án skilmála er hætt við að brautirnar verði síbreytilegar og umfang akstursbrautanna geti breyst verulega frá því sem lagt er upp með í skipulaginu.

Í greinargerð segir að brautir fyrir fjallahjól og Enduro-braut fari um hlíðar fjallsins, að mestu eftir kindagötum, en með lítilsháttar lagfæringum, og um sé að ræða fjölbreyttar brautir sem henti öllum aldurshópum.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að vandað sé til verka og gerðar séu varanlegar brautir sem beri þá umferð sem fer þar um. Krefjandi brautir geta kallað á umfangsmiklar framkvæmdir. Auk þess vill stofnunin ítreka mikilvægi þess að þær brautir, sem gerðar eru, falli vel að landslagi og rask sé í lágmarki. Einnig er mikilvægt að það komi fram í tillögunni hver lengd fjallahjólabrauta sé og breidd þeirra sé að jafnaði.

Virðingarfyllst

Axel Benediktsson
sérfræðingur

Björn Stefánsson
sérfræðingur